

архітектурний, факультет управління. Навчання жінок за чотирьохрічною програмою бакалаврату розпочато лише у 1969 р. Станом на 2015 р. у Єльському університеті навчалось більше 12 тис. студентів з усіх штатів країни і з понад 110 зарубіжних країн. Склад викладачів відзначається найвищою кваліфікацією у відповідних галузях знань і налічує більше 4 тис. осіб [2].

У навчальному процесі і наукових дослідженнях Єльського університету виключно важлива роль належить унікальним музеям, численним зібранням художньої галереї. Зокрема, викладачі і студенти мають вільний доступ до унікальних палеонтологічних колекцій, в яких представлені залишки птеродактиля, динозаврів, добре збережений бронтозавр і багато інших рідкісних експонатів [2].

Не викликає сумніву те, що вивчення освітніх і наукових досягнень Гарвардського, Принстонського, Єльського та інших провідних університетів США має стати важливим чинником розвитку системи вищої освіти в Україні. Кредитна система навчання, яку в XIX ст. обґрунтував і практично реалізував президент Гарварда Ч. У. Еліот, у XX–XXI ст. знайшла всесвітнє визнання.

Слід зазначити, що в Україні можливості кредитної системи навчання використовуються далеко не повною мірою. Взірцем у реалізації цих можливостей залишаються університети США. Високий рівень мобільності населення цієї країни викликав необхідність неперервного удосконалення елективної вищої освіти шляхом конвертації навчальних курсів. Завдяки конвертації навчальних дисциплін студенти легко переводяться з одного навчального закладу в інший. Для переведення в інший заклад вищої освіти студент «представляє документ, в якому подається перелік і обсяг вивчених дисциплін, які зараховуються в новому навчальному закладі і продовжує навчання (з будь-якими перервами у часі) [5, с. 159–160]. На нашу думку, впровадження конвертації навчальних курсів має актуальне значення для студентської молоді України.

Список використаної літератури

1. Гарвардський університет. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Гарвардський_університет.
2. Єльський університет. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Єльський_університет.
3. Нусенбаум А. А. Гарвардский университет / А. А. Нусенбаум // Педагогическая энциклопедия: В 4-х т. – М. : Советская Энциклопедия, 1964. – Т. 1. – С. 485–486.
4. Принстонський університет. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Принстонський_університет.
5. Стойка О. Я. Деякі особливості організації навчального процесу у вищих навчальних закладах США / О. Я. Стойка // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2013. – Випуск 28. – С. 159–161.

Вікторія МИХАЙЛИК

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

Для будь-якої держави надзвичайно важливу роль має конкурентоспроможність вищої освіти. Вона визначає інтелектуальний потенціал нації, забезпечує «вихід» затребуваних кадрів з вищих навчальних закладів, які у подальшому працюватимуть в інших галузях господарювання та забезпечуватимуть їх розвиток. Саме від стану вищої освіти залежить у значній мірі розвиток всієї економіки держави. Завдання кожної держави вибудувати «сильну» національну систему вищої освіти, яка б забезпечувала потреби національної економіки в інтелектуальних фахівцях. Особливо це стосується підготовки майбутніх учителів. Адже, саме вони у подальшому навчатимуть дітей,

передаватимуть їм свої знання, сприятимуть розвитку творчої особистості. Школи потребують висококваліфікованих вчителів, які завдяки своїм знанням та інноваційний підходом зможуть навчати якнайкраще учнів [1, С. 33-34].

Метою нашої статті є здійснення порівняльного аналізу функціонування системи вищої освіти України та Польщі.

Для проведення такого дослідження нами обрано систему вищої освіти Польщі. Вибір саме цієї держави обумовлений чотирма причинами. По-перше, Польща сусідня держава, з якою Україна підтримує тісні взаємозв'язки. По-друге, у вільному доступі існує інформація про стан вищої освіти в цій державі. По-третє, Польща є європейською державою, яка входить до ЄС, асоційованим членом якого є і Україна. По-четверте, традиційно польські університети мають попит серед українських студентів.

Якщо розглядати сучасний стан вищої освіти Польщі, то перш за все слід зазначити, що вона є двохрівневою. На першому рівні студенти після 3-років навчання мають можливість отримати диплом по завершенню бакалаврату. Після отримання рівня бакалаврату студенти мають можливість поступити на другий рівень – магістратуру, яка передбачає навчання 1,5-2 роки. Відповідно до цього система вищої освіти Польщі є аналогічною до європейської моделі, яку сповідує й Україна. Ця модель давно зарекомендувала себе як досить ефективна та використовується великою кількістю держав [4].

Головна відмінність у системах вищої освіти країн полягає у термінах навчання на бакалавраті. У Польщі для здобуття цього освітнього рівня необхідно навчатися 3 роки, тоді як в Україні – 4 роки. Скорочуючи термін навчання на бакалавра у Польщі здійснюється з однієї сторони значне навантаження на студентів. Польська програма навчання майбутніх вчителів є досить звуженою й студенти не встигають повністю опанувати весь потрібний багаж знань.

Зокрема, порівняльний аналіз систем підготовки вчителів України та Польщі показав наступні результати [1-2, 4]:

- в Україні на підготовку вчителів відводить в 3-4 рази більше годин, а ніж в Польщі; у період підготовки вчителів в Україні вони опановують близько 50-60 предметів, тоді як у Польщі ця цифра складає 25-35 предметів;
- у Польщі повноцінна підготовка вчителів триває 3 роки, а в Україні – 4 роки;
- в середньому навчальні плани підготовки вчителів у польських університетах охоплюють 180 кредитів. У вітчизняних вишах дана цифра складає в середньому 240 кредитів;
- на практичну підготовку вчителів у Польщі передбачено близько 150 годин, а в українських вишах від 300 до 400 годин.

За нашим аналізом, підготовка вчителів в Україні відбувається більш насичено, їм даються більші знання та відповідно триваліший період підготовки таких фахівців. Польська система освіти, у тому числі підготовки вчителів, є досить звуженою та охоплює незначну кількість викладання дисциплін. Такий підхід не дозволяє у повній мірі студентам реалізувати свій потенціал, розвинути інтелектуальний та особистісний розвиток.

Зазначимо, що у світовій практиці прийнято складати різні міжнародні рейтинги конкурентоспроможності, які дозволяють визначити позицію держави, окремого закладу відносно інших. Такі рейтинги дозволяють наглядно зрозуміти нинішнє місце держави за певним показником та резерви щодо його покращення. З погляду теми дослідження найбільший інтерес викликає показник «Вища освіта і професійна підготовка». Тому доцільно у табл. 1 відобразити позиції України та Польщі за показником «Вища освіта і професійна підготовка» Індексу глобальної конкурентоспроможності.

Таблиця 1

Позиції України та Польщі за показником «Вища освіта і професійна підготовка»*
[складено на основі 3]

Індикатор	Роки					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Україна						
Вища освіта і професійна підготовка	40	34	33	35	46	44
Частка освіти	14	14	11	16	18	18
- зарахування до закладів середньої освіти	41	39	53	51	51	51
- зарахування до закладів вищої освіти	13	14	11	16	18	20
Якість освіти	65	46	46	49	50	52
- якість освітньої освіти	72	54	56	56	59	61
- якість математичної та природничої освіти	30	38	27	27	25	25
- якість шкіл менеджменту	88	87	93	88	88	90
- доступ до Інтернету в школах	67	44	35	44	41	36
Навчання за місцем роботи	88	74	85	79	76	75
- доступність спеціалізованих науково/дослідних і навчальних закладів	84	78	77	68	62	60
- ступінь підготовки персоналу	92	74	94	88	74	72
Польща						
Вища освіта і професійна підготовка	53	31	37	40	32	34
Частка освіти	18	21	9	26	26	24
- зарахування до закладів середньої освіти	45	45	22	24	26	28
- зарахування до закладів вищої освіти	22	23	25	33	24	22
Якість освіти	68	38	41	50	52	55
- якість освітньої освіти	73	79	78	72	70	67
- якість математичної та природничої освіти	51	50	58	49	46	47
- якість шкіл менеджменту	75	84	70	71	65	62
- доступ до Інтернету в школах	46	50	49	49	50	48
Навчання за місцем роботи	66	68	70	74	74	73
- доступність спеціалізованих науково/дослідних і навчальних закладів	32	31	38	40	42	41
- ступінь підготовки персоналу	65	72	63	69	71	70

*позитивним є нижча позиція у рейтингу

Як бачимо, позиції України та Польщі у рейтингу конкурентоспроможності вищої освіти є досить близькими. Це свідчить про орієнтовно однаковий рівень підготовки студентів. Протягом останніх років Україна змогла значно покращити позицію по деяких показниках. Зокрема, за складовою «зарахування до закладів вищої освіти» Україна знаходиться на 20 позиції, а Польща на 22 позиції. В Україні більша частка людей охоплені вищою освітою, що свідчить про більш високий інтелектуальний потенціал нації. Також значною перевагою України є більш широкий доступ до мережі Інтернет, що дозволяє надавати якісні освітні послуги із застосуванням сучасних інформаційних технологій. Україна значно випереджає Польщу за складовою «якість математичної та природничої освіти», що свідчить про більш якіснішу освіту за цим напрямком. Так, Україна посідає 25 позицію, а Польща лише 47 позицію.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє констатувати, що система вищої освіти України та Польщі є досить схожими за своєю структурою. Головні відмінності криються у тривалості навчання майбутніх вчителів. Так, в Україні надаються більш обширні знання та здійснюється значний уклон на практику, тоді як в Польщі при підготовці вчителів надається лише обмежений спектр навчальних дисциплін. У вітчизняних вузах

майбутні вчителі мають змогу отримати більш повну та якіснішу освіту, яка підвищить як інтелектуальний, так і особистісний потенціал вчителя. Міжнародна рейтингова оцінка показала, що система вищої освіти України нічим не поступається Польщі та за окремими індикаторами є кращою.

Список використаної літератури

1. Андрушкевич Ф. Інновації в польській та українській освіті як наслідок підписання європейських освітніх декларацій: (порівнял. аналіз) / Фабіан Андрушкевич // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2011. – № 2. – С. 32-40.
2. Деркач С. П. Реформи професійної підготовки вчителів англійської мови в Польщі / С. П. Деркач // Соціалізація особистості: культура, освітня політика, технології формування : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студ. – Суми, 2011. – С. 19-21.
3. The Global Competitiveness Report 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
4. Zadluzenia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.zadluzenia.com/ilu-jest-studentow-w-polsce/>

Ольга КОНОНЕНКО

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА ЯК ЦЕНТР ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ РЕГІОНУ

Полтава – духовна столиця України, перлина в світі світової науки та мистецтва, місто з унікальною тисячолітньою історією, старовинною архітектурою і незвичайною природою. Полтавщина – рідний край величезної кількості науковців, письменників, художників, громадських діячів, діячів мистецтва та культури. Саме тут жив і творив зачинатель літературної української мови Іван Котляревський. У місті в різні часи жили й працювали Микола Гоголь, Леонід Глібов, Михайло Старицький, Олена Пчілка, Василь Симоненко, Олесь Донченко, Архип Тесленко та ін.

Основою становлення Полтави як осередку духовного життя стали відкриті до середини XIX століття повітове училище, чоловіча гімназія, інститут шляхетних дівочь, духовне училище при Хрестовоздвиженському монастирі, кадетський корпус, школа садівництва, а також губернська публічна бібліотека і газета «Полтавські губернські відомості». Надалі освітні заклади міста поповнилися учительським інститутом, шістьма гімназіями, двадцятьма сьома церковно-парафіяльними школами та іншими навчальними закладами. Також у місті діяли 8 бібліотек, 4 друкарні і 2 видавництва. Після Лютневої революції 1917 року у місті був заснований один з трьох в Україні національних університетів з історико-філологічним, правничим і медичним факультетами [4]. Отже, бачимо, що на той час національно-демократичні кола розглядали Полтаву як важливий центр підготовки майбутньої інтелектуально-духовної еліти країни.

Сьогодні ж освітній простір регіону охоплює 15 вищих навчальних закладів та їх філіалів, серед яких одне з провідних місць належить Полтавському національному педагогічному університету імені Володимира Галактіоновича Короленка, що створений на базі першого на Полтавщині вишу – Полтавського учительського інституту.

Аналіз наукових праць показує, що історію становлення і розвитку педагогічного університету як центру освіти та культури регіону досліджували такі вчені як Л. Бабенко, А. Бойко, Б. Год, О. Дубасенюк, О. Єрмак, І. Зязюн, П. Киридон, Г. Сагач, М. Степаненко, С. Шевчук та інші.

Мета нашого наукового пошуку полягає у з'ясуванні ролі Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка у становленні освіти та культури регіону.